

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujine 10 K. Naročnina za Koroško 5 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Učje „Kotičnega učiteljskega društva“ dobivajo listi brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklame. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala narodna“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petlitrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka epoldne. — Nepravne reklame se pošiljajo proč.

Orli in Orlice v Celju.

Preteklo nedeljo, dne 27. t. m. so priredili naši Orli in Orlice iz Ljubljane in Maribora izlet v Celje. Vseh udeležencev se je zbralo okrog 10.000. Po končani sv. maši, katero je služil g. dr. Hohnjec, se je vršil sprevod po celjskih ulicah na Dečkovi trg, kjer je bilo slavnostno zborovanje. Govorili so: dr. Ogrizek, posestnik Samec, dr. Hohnjec, podpredsednik Orlovske zveze Pirc in zastopnik Strokovne zveze v Mariboru Krepek. Kralju Petru in regentu Aleksandru so odposlali zborovalci udanočno brzojavko. Po končanem taboru je bil obhod po mestu. Popoldne se je vršila med tisočeriimi gledalci javna telovadba. Med gosti so bili naš finančni minister Ninčič iz Beograda, poveljnik celjske posadke, g. okrajni glavar, doktorja Hohnjec in Verstovšek. To je bil po končani vojni prvi in sijajen nastop „Orlov“.

Pomanjkanje učiteljstva

je že sedaj preobčutno. A navdaja nas toliko večja skrb danes, ko nujno potrebujemo sposobnega učiteljstva za osvobodeno Koroško in Prekmurje. — Tako razglašajo višji šolski svet v Ljubljani. Potem svetuje, da bi gojenci in gojenke po dovršenem 3. letniku učiteljskega takoj nastopili učiteljsko službo.

Menimo, da ta način, odpomoči pomanjkanju učiteljstva, ni pravi. Za učiteljski stan je študijska priprava (4—5 let) že po splošni sodbi že itak prekratka. Zdaj pa hočejo učiteljske s 3 leti poslati v službovanje. Škoda bo čutilo učiteljstvo in šola.

Pač pa se da omejiti pomanjkanje učiteljstva, če se na kmetih, kjer ti to zahtevajo, uvede poldnevni pouk, kakor ga imajo že ponekod. S tem odpade polovica učiteljskih moči, ki se lahko uporabijo drugod. In to bomo kmotvalci zahtevali vedno odločneje, ker nas razmere vedno bolj silijo k temu. Delavcev in hlapcev ni dobiti. Vse dere v rudnike, tvornice, mesta, kjer

delajo samo osem ur, a plačo imajo, kakoršne jim kmet nikdar ne bo mogel dati. Tvorice si pomagajo s tem, da zvišajo ceno proizvodov; a kmetu določa ceno žita in živine svetovni trg. Mnogi kmetje bodo tudi brez agrarne reforme (poljedelske spremembe) prisiljeni, odprodati od svojih posestev ali njive pustiti v senožeti in hoste, ker ne morejo obdelati zemlje. Edina pomoč bo kmetu otrok, to pa le, če bo šolski pouk poldneven. Tako bo otrok pol dneva delal, imel opoldan hrano doma, delo in šola se mu bosta priljubila, dočim se mu sedaj pri celodnevem pouku na kmetih priskuti šola ali celo, če ne oboje. Lahkih del za kmetške otroke je vedno dosti: na njivah in travnikih, v sadovnjakih in goricah, v hlevu in na paši, varovati manjše otroke, opraviti kako pot in podobno. In zato je naš klic, ki ga naj uvažuje višji šolski svet: Poldnevni pouk-povsod, kjer je večina staršev za to, in s tem bo prenehalo tudi pomanjkanje učiteljstva!

Shod invalidov na Gomilskem.

V nedeljo, 20. julija je bil na Gomilskem shod Zveze slov. invalidov. Udeležili so se shoda tudi invalidi sosednjih občin v obilnem številu, ker marsikateri težji poškodovanec, ki se sam ne more preživljati, s strahom gleda v bodočnost. Vsi spoznajo potrebo združitve in medsebojnega podpiranja v svrhu zboljšanja svojega položaja. Tembolj je obžalovati, da skuša sedanje vodstvo zveze, ki je popolnoma v socialno-demokratskih rokah, invalidno organizacijo zlorabljati v strankarske namene. To se je na shodu na Gomilskem jasno pokazalo.

Predsednik zveze se je držal še precej korektno, govoril je stvarno in je samo mimogrede omenil, da bo v času volitev stopil pred invalide kot soc.-dem. agitator, ki bo skušal pridobiti glasove 50.000 invalidov za svojo stranko. Tajnik zveze pa, govoreč v začetku tudi stvarno,

je kmalu začel udrihati po farjih in slikati soc.-dem. stranko kot najbolj pripravno in sposobno, pomagati invalidom. Iz njegovih nadaljnjih izjavaj je bilo razvidno, da vodstvu zveze ne gre samo za zboljšanje položaja invalidov, temveč, da hoče uporabljati invalidno organizacijo kot sredstvo za strankarsko agitacijo.

Obžalovati je tudi, da so vsi govorniki slikali državno oblast kot nekaj invalidom sovražnega, da razni ministri „manevrirajo in iščejo, kako bi invalide oškodovali“. In vendar mora vsakdo priznati, da se državna oblast in tudi javnost v resnici trudi zmanjšati bedo invalidov. To se je pokazalo posebno pri zadnjem nabiranju. V zahvalo darovalcem so pa govorniki pretili, da bodo „kapitalistom z njih lastnimi darovi zadrgrnili vratove“, kadar pridejo do moči. To ne bo v korist invalidom in javna darovitost se s takimi pretnjami gotovo ne bo povečala.

Neumestno bi bilo, da se invalidna zveza postavi v nasprotje z državno oblastjo. Mi si jo predstavljamo kot nekako posredovalnico, ki naj invalidom daje nasvete, jim pomaga pri sestavi raznih prošenj za pokojnino in službe, prednaša državni oblasti želje in stavi predloge, opozarja na napake in zlorabe pri invalidni preskrbi itd.

Da bo pa zveza dosegla svoj namen in se ne bo zlorabljala v postranske namene, je predvsem potrebno, da so v vodstvu zveze zastopane vse stranke.

Izgrede v Mariboru in Varaždinu.

V noči 22. t. m. se je uprlo nekaj od socialistov, boljševikov, meščanov in železničarjev nahujskanega vojaštva v dopolnilnem oddelku 47. mariborskega pešpolka. Z junaško pomočjo mestne policije in karlovaškega polka se je upornike kmalu ugnalo. Pri spopadu so bili od čete 3 ranjeni, uporniki so izgubili 6 mrtvih in nekaj ranjencev. Mnogo upornikov so aretirali in postavili pred sodišče. Preki sod je obsodil radi pobune moštva v bolševičkem duhu dragonca

LISTEK.

Iz groba v življenje.

Januš Golec.

Odkar smo se pokristjanili mi Jugoslovani, bil je nam v tolažbo in uteho, v časno ter večno srečo in up v boljšo prihodnost — sv. evangelij. Osobito pa v vsej stoletni dobi našega suženjstva, brezpravnosti in mučeništva bila je in ostane ta sv. knjiga nam Srbom, Hrvatom in Slovencem edini rešilni brod, na katerem smo pripluli na krvavih valovih v luko svobode in samostojnosti v — Jugoslavijo.

Saj si moramo priznati že koj na prvi pogled v sv. evangelije, da so ti nebeški nauki te knjige zabeleženi na vse veke v tolažbo in up ravno nam stoletnim trpinom, ki smo do tal sklonjenih glav in do kosti užuljenih rok veslali galejo nemške, madžarske in turške brezpravnosti. Skoro iz vsakega Kristusovega nauka, pred vsem pa iz njegovih neizčrpnih prilik se nam zrcali in odseva tako lepo, vsbljivo mameče up boljše, sedaj že brsteče, enkrat v doglednosti cvetoče in dozorele, samostojno svobodne prihodnosti v obljemu Jugoslavije.

Da je temu res tako, odprimo n. pr. to knjigo nebeske tolažbe na oni strani, ki se začneja z besedami: »Bil je neki bolnik, Lazar iz Betanije...« Kolikrat sem čital to prečudežno Lazarjevo obujenje iz groba smrti v življenje, pa nikdar niso napravile te

vrste tolikega utisa na me, kakor v bajno rajskih časih proklamacije naše bratske nam Jugoslavije.

To Janezevo poglavje nam pripoveduje, kako je naš vzor in vzgled, Kriste Gospod, tamkaj v Betaniji vzljubil troje udov broječo družino: Lazarjev, Martin in Marijin dom. Ta presrečni družinski krov se mu je tako prikupil, da ga je pogostoma posečal, mu je bil gost, da, nad vse iskren prijatelj. Kljub prijateljstvu Sinu božjega, ki je čulo in varovalo Lazarjev dom, pa ga je doletela iz nenada usoda vsega stvarstva — smrt. Lazar, Gospodov prijatelj, je obolel in umrl. Še le četrti dan po prijateljevi smrti je stopil Kriste spet v Betanijo k Martini Mariji. Žalujoči sestri ste povedli Zveličarja pred zaprti grcb, kjer je nebeški gost jokal, molil in poklical že štiri dni v grobu trohnečega Lazarja v življenje. Te Kristove solze, molitev in čudež v Betaniji vlija v naša jugoslovanska srca toliko tolažbe za mučeniško prebito preteklost in nam daje žarnega in solničnega upa za prihodnost.

Kriste, mož 30 let, pa se je solzil ob prijateljevem grobu. Dvakrat zvezo po pročilu sv. evangelija, da so polzele Gospodu solze po licu nad žalostno usodo človeškega rodu. Raz višine mu je poplaval nekoč njegov pogled preko veličastnega jeruzalemskega mesta. Pri tem pogledu na močestnost, blesk in lesk Jeruzalema so zaprorokovala usta pogin in razdejanje mesta. Pri izreku teh proroških besed se je Gospodu skrčilo srce v bolestin, po licu so se mu udre solze

sočutja nad uničujočo usodo, ki bo zadela Jeruzalem. Drugi povod Kristove žalosti in joka bila je smrt prijatelja Lazarja, katerega je Gospod tako srčno vzljubil. Te Gospodove solze ob Lazarjevem grobu najdejo odmev v komaj pretekli zgodovini nas Jugoslovianov. Da, naš jugoslovanski rod bil je stoletni rod trpin solz in stoka. Še dandanes nam vzbujajo pošastne spomine prelitih solz naših pradedov raz naših višin in hribov razvaline gradov ali še tudi dobro ohranjena gradišča, orlovska gnezda nemških in madžarskih grofov, stoletne natezalnice in mučilnice naših očetov. Našim prednikom so izžemali jok in stok: tlaka, desetina in va/petov bič. Pri nečloveško krivičnih rekvizicijah od strani graščakov in v nebo kričeče neusmiljenimi udarci beričev je stopil potok prelitih solz naših očetov preko mej udane potrpežljivosti in se razvalcvil v kmečkih uporih. Vendar ti kme. ki puni za staro pravdo so končali brez ususenja solz, nasprotno, vkovali so naš rod v okove novih sužnosti, krivic in preganjanj. Pri vsem tem grajskem trinoštvu posluževali so se naši pradedje le ednega zdravila, iskali tolažbe v vrelcu solz... Ta do breg v polni potok solz naših prednikov se ni porazgubil v puščavi pozabnosti, razlil se je tudi v sedanjost, ohranil se nam je v nešteti jugoslovanski pesmih. Iz teh duševnih spomenikov preobilo prestanega gorja nam ne odseva radost in veselje, ampak nam tužno žalostno odmevajo spomini prestanega gorja, bolestin in izžetih solz.

(Najle prečudujli.)